

Framtidig organisering av Kultursamarbeidet i Vesterålen

2019

Innhold

Innledning.....	3
Vesterålen kulturutvalgs forståelse av oppdraget.....	4
Historien om Kultursamarbeidet i Vesterålen	4
Slik startet det.....	4
Et utdrag av prosjekter i Kultursamarbeidet gjennom 1990- og 2000-tallet.....	6
Slik startet MUSAM.....	7
Et utdrag av prosjekter i MUSAM gjennom 1990- og 2000-tallet.....	7
Slik startet Vesterålen friluftsråd.....	7
Et utdrag av prosjekter i Vesterålen friluftsråds første 10 år	7
Erfaring fra 25 år med kultursamarbeid i Vesterålen	8
Dagens organisering	9
Politisk.....	9
Administrativt.....	9
Kultursamarbeidet: oppgaver, administrative ressurser og driftstilskudd fra deltakende kommuner.....	10
Kultursamarbeidets sekretariat	10
Vesterålen friluftsråd.....	12
MUSAM.....	13
Sceneinstruktørordningen.....	14
Alternative modeller for organisering/samarbeid	15
Kommunalt oppgavefellesskap	16
Vertskommune	16
Anbefalt framtidig organisering av Kultursamarbeidet	18
Kulturmeldingens framtidssanalyse.....	18
Organisering	18
Ressurser og oppgaver	20
Videre prosess	22
Konklusjon	22

Innledning

Stortinget har vedtatt ny kommunelov som trer i kraft 1. januar 2020. Når loven trer i kraft har kommunene 4 år på å tilpasse seg loven. Den nye loven vil skille mellom det som er interkommunalt politisk råd, og det som er kommunalt oppgavefelleskap. Det interkommunale politiske rådet skal være et politisk samarbeid, mens oppgavefelleskap skal være et samarbeid om å yte tjeneste til innbyggere og/eller til kommunene. Det betyr at Vesterålen regionråd må organiseres annerledes. Regionrådet og AU videreføres som Vesterålen interkommunale politisk råd, mens aktiviteter i Visit Vesterålen, RKK og Kultursamarbeidet må organiseres på annen måte. Her finnes flere alternativer, blant annet IKS, AS, samvirke, vertskommunesamarbeid og kommunalt oppgavefelleskap. § 27 vil opphøre i den nye kommuneloven.

Arbeidsutvalget i Vesterålen regionråd har i møte 25. januar 2019 vedtatt igangsettelse av omstillingsarbeid i Vesterålen regionråd, som følge av konsekvensene av ny kommunelov og arbeidet med ny politisk strategi for Vesterålen regionråd.

Regionrådet har i møte 12. april 2019 gitt Vesterålen kulturutvalg i oppdrag å legge fram forslag til fremtidig organisering av Kultursamarbeidet, og utrede om Vesterålen friluftsråd bør videreføres som kommunalt oppgavefelleskap eller som vertskommunesamarbeid.

RÅD- 004/19 Vedtak:

Som en del av arbeidet med å tilpasse Vesterålen regionråd til ny kommunelov, gjennomgås de enkelte fagområder i samråd med aktuelle samarbeidspartnere og tillitsvalgte. Dette med sikte på å vurdere og fremme forslag til hvordan samarbeidet de kommende år best kan ivaretas og utvikles. I prosessen legges det vekt på involvering og fremdrift.

- 1. Regionrådet ønsker å videreføre dagens politiske arbeid i Vesterålen regionråd gjennom etableringen av et nytt, interkommunalt politisk råd jmfør ny kommunelov § 18-1. Rådet gis navnet Vesterålen interkommunale politiske råd. Sekretariatsleder bes utrede forslag til organisering, samarbeidsavtale og økonomi.*
- 2. Regionrådet legger til grunn at samarbeidet i dagens RKK videreføres. Rådmannsutvalget bes utrede disse to formene for organisering: kommunalt oppgavefelleskap og vertskommunesamarbeid. Vurderingen legges frem til sekretariatsleder.*
- 3. Regionrådet legger til grunn at samarbeidet i dagens Visit Vesterålen videreføres som et AS eller SA. Sekretariatsleder får fullmakt til å innhente ekstern bistand til å utrede om det skal videreføres med eller uten privat eierskap. Fagutvalget skal involveres i arbeidet.*
- 4. Regionrådet vil videreføre og utvikle det regionale kultursamarbeidet. Regionrådet gir kulturutvalget i oppdrag å legge frem forslag til framtidig organisering til kultursamarbeidet.*
- 5. Regionrådet slutter seg til at Friluftsrådet videreføres. Regionrådet gir kulturutvalget i oppdrag å utrede om friluftsrådet bør videreføres som kommunalt oppgavefelleskap eller som vertskommunesamarbeid.*
- 6. Det forutsettes at vedtektene tilpasses til ny kommunelov.*
- 7. Regionrådet gir AU fullmakt til, i samråd med de ansatte, å utarbeide en fremdriftsplan for punkt 1-6.*

Vesterålen kulturutvalg har i møte 15. april 2019 gitt daglig leder og styreleder i oppgave å utrede framtidig organisering av Kultursamarbeidet.

KU- 020/19 VEDTAK:

Vesterålen kulturutvalg ber styreleder og daglig leder utarbeide en utredning om framtidig organisering av Kultursamarbeidet i Vesterålen som legges fram i neste kulturutvalgsmøte.

Vesterålen kulturutvalgs forståelse av oppdraget

Kulturutvalget forståelse av oppgaven er at Kultursamarbeidet, inkludert Vesterålen friluftsråd og MUSAM, skal videreføres og videreutvikles. Med det legger Vesterålen kulturutvalg til grunn at Kultursamarbeidet i Vesterålen fortsatt er et viktig tjenesteområde å samarbeide om i et framtidig regionalt samarbeid.

Utvalgets oppgave blir å gi en anbefaling på hvordan Kultursamarbeidet kan videreutvikles og hvilken framtidig organisasjonsform som er mest hensiktsmessig. Det legges til grunn at kulturutvalget ikke skal vurdere organisasjonsform i sammenheng med andre regionale samarbeid, men internt innenfor det som ligger i dagens Kultursamarbeid.

Historien om Kultursamarbeidet i Vesterålen

Slik startet det

Innspill til Vesterålen regionråd fra en av kultursjefene i Vesterålen førte til ideen om å utprøve et mer formalisert samarbeid på kultursiden. Bakgrunnen var erfaringene fra en stor vesterålsmarkering under Festspillene i Nord-Norge i 1980. Som så ofte ellers var det problemene man støtte på under forberedelsene og under selve gjennomføringen som synliggjorde behovet og avdekket mulighetene. Så dukket det ideer om konkrete oppgaver opp.

Flere av rådmennene var pådrivere sammen med kulturinteresserte regionalpolitikere. Etter flere søknadsrunder om støtte til Kulturprosjektet i Vesterålen ble det bevilget penger fra fylkesutvalget fra de såkalte Nord-Norgemidlene. Både målsetting og forslag til arbeidsoppgaver vektla særlig de distriktpolitiske sidene.

Distriktpolitikk

Kulturprosjektet koplet tanken om kultur og regional utvikling sammen lenge før dette ble motetema i distrikts-Norge. Denne tenkningen kom klart til uttrykk i flere mål- og oppgaveformuleringer som ble brukt i søknaden til fylkesutvalget, slik som Kultur som tiltakspotensiale og utprøving av tiltak for opprettelse av lokale arbeidsplasser. Også vanlige

kulturoppgaver sto på forslagslista: Distribusjon av kulturtilbudene, regional formidling av kulturtilbud til og fra Vesterålen, interkommunal bokbuss, opplæring av kulturansatte osv.

Betoningen av distriktpolitikk og sysselsetting var trolig hovedårsaken til at det ble bevilget til sammen kr 500 000 til prosjektet og at det kunne igangsettes høsten 1983. Det ble ansatt prosjektleder i full stilling knyttet til regionrådets sekretariat på Sortland.

Konkrete resultater

Prosjektperioden hadde en dominerende strategi: Å oppnå konkrete resultater. Lederen for styringsgruppa proklamerte dette i første avisintervju:

«Vi tar ikke sikte på å produsere vakre og omfangsrrike dokumenter som bare blir stedt til hvile i kommunale skuffer når de er framlagt. Vi skal derimot presentere konkrete forslag til prosjekter som kan gjennomføres på kultursektoren i vesterålskommunene.»

(Tidl. rådmann i Andøy Matz Sandman)

Styringsgruppa var satt sammen av sentrale personer fra kommunene med representanter både innenfor og utenfor kultursektoren: En kultursekretær, fylkeskultursjefen i Nordland, en hovedutvalgsleder for kultur, en stortingsrepresentant, politisk leder for regionrådet, et formannskapsmedlem og en rådmann (leder).

Det gjaldt å vise at kultursamarbeid var mer enn festtaler, ja at det til og med kunne bety noe i sysselsettingssammenheng. Planer og prioriteringer ble i liten grad drøftet. Det at noe håndfast skjedde ble av styringsgruppa vurdert som viktigst.

Spennvidde

Tittelen på sluttrapporten *Fra salgshusflid til moralfilosofi* angir bredden i prosjektarbeidet. En rekke konkrete resultater ble oppnådd som etablering av bokbuss, gjennomføring av kursserier, konsertturneer og teaterforestillinger, forsøk med prøveproduksjonsverksteder for husflid, etablering av en ny regionmusikerordning, nye nærradiokonsesjoner med samarbeidsklausuler til Vesterålen osv.

Etter 2 ½ år gikk prosjektet over i en 2-årig etableringsfase for et fast kultursamarbeid mellom de fem kommunene. Utgiftene til sekretariatet (kr 400') ble dekket av Norsk kulturråd (25%), fylkeskommunen (25%) og kommunene (50%).

Hovedkonklusjonene fra forsøksperioden var at regionalt kultursamarbeid kan være en effektiv strategi for ny og større kulturell handling. Det ble også betonet at samarbeid gir nye muligheter for desentraliserte tilbud både innenfor regionen og i forhold til mer sentrale strøk. I tillegg gav samarbeidet økonomiske gevinster i form av eksterne tilskudd. Prosjektet kunne også vise til nye muligheter for samarbeid på tvers av sektorgrensene f. eks. i forhold til næringsliv og til skole. Prosjektperioden gav i det hele tatt en optimistisk tro på at «det meste er mulig» gjennom samarbeid dersom rette grep tas. Det gikk derfor anbefalinger fra regionrådet til kommunene om å etablere et fast regionalt kultursamarbeid.

Fast regionalt kultursamarbeid

Under oppsummeringene ble det påpekt at en annen sammensetning av styringsorganet var nødvendig når man gikk over fra en prosjektfase til en mer permanent ordning. Uten en direkte kontakt til det kulturpolitiske beslutningsnivået i kommunene ville samarbeidet kunne bli et hode uten kropp og tørke ut når nyhetens interesse var borte. Derfor ble styringsgruppa for prosjektet omgjort til et Vesterålen kulturutvalg med lederne for respektive hovedutvalg

som kommunenes representanter. Kultursjefene ble representert i tillegg til at regionrådet oppnevnte to representanter fra egne rekker. Den sterkere forankringen til den kommunale kulturpolitikken var også en måte å møte en annen fare på, nemlig at en liten kultursektor gjennom samarbeid med næringsliv og skole skulle bli et middel for å nå andre samfunns mål. Debatten om kultur som mål og som middel har fra da av jevnlig dukket opp. Mens samarbeidet i prosjektfasen var styrt av en tverrfaglig prosjektgruppe, ble det fra 1986 knyttet til kultursektoren i kommunene med hovedutvalgslederne som grunnstammen i et Vesterålen kulturutvalg. På administrativt plan ble det etablert et kultursjefnettverk som binder samarbeidet administrativt og faglig sammen. Det som kjennetegner styringsmodellen som er valgt i motsetning til en del interkommunale kultursamarbeidsordninger andre steder, er at den er forankret i et regionalt sammensatt politisk utvalg direkte underlagt regionrådet.

Etter en innkjøringsfase på to år fra 1986 til 1988 med delt finansiering mellom kommuner, fylkeskommune og Norsk kulturråd vedtok kommunene å etablere et fast kultursamarbeid knyttet til Vesterålen regionråd. Det bestod av et eget politisk sammensatt kulturutvalg og 1,5 stilling i sekretariatet. Andre regionale ordninger som bokbussen (1986-2015), samarbeid mellom musikkskolene (1988-), den regionale teaterinstruktøren (1992-) og friluftsrådet (2003-) har etter hvert blitt knyttet til samarbeidet slik at det utgjør en enhetlig organisatorisk struktur. Fra 2002 kom også Lødingen kommune med.

Tanken bak Kultursamarbeidet er at vi sammen skal løse de oppgavene som en kommune er for liten til å løse alene. Til sammen har regionen ressurser og kraft til å skape kvalitet og mangfold innenfor kulturfeltet for sine innbyggere på lik linje med større byer.

Et utdrag av prosjekter i Kultursamarbeidet gjennom 1990- og 2000-tallet

I tillegg til de faste innsatsområdene innenfor Kultursamarbeidet, har samarbeidet gjennomført mange små og store prosjekter i løpet av de 36 årene samarbeidet har eksistert.

På 1990-tallet var det største prosjektet *Møtet med Vesterålen – en veiviser til historia*. Prosjektet inneholdt en kulturhistorisk reisehåndbok, hefter, skilt og kulturstier. 21 områder ble tilrettelagt, og dette skjedde i fem faser. Prosjektet var et samarbeid med Vesterålmuseet. Miljøvernledere og kulturkontorene spilte en viktig rolle sammen med frivillige entusiaster. I 1992 etablerte Kultursamarbeidet filmfestivalen *Laterna Magica* for barn og unge, en festival vi fortsatt arrangerer. På 1990-tallet startet også arbeidet med tema *Folkemusikk*, som over 25 år har ført til 4 hefte-/bokutgivelse. Senest i 2018 med boka *I mitt stille kammer*. Fra 1990-tallet og inn i 2000-tallet har Kultursamarbeidet også hatt fokus på mange ulike skriveprosjekter for ungdom.

2000-tallet startet med prosjektet *Vesterålen 2000 takker Golfstrømmen*. Det var Kultursamarbeidets tusenårsmarkering, som ble gjennomført i samarbeid med kulturkontorene og frivillige. Med Golfstrømmen som inspirasjon, startet Kultursamarbeidet en rekke prosjekter utover 2000-tallet. Tusenårsmarkeringen ble fulgt opp med prosjektet *Kulturløft Golfstrømmen* fram mot hundreårsmarkering av unionsoppløsningen. Deretter ble prosjektet videreført som *Kunst- og kulturstrøm Vesterålen* helt fram til 2014. Disse prosjektene fra 2000-2014 inkluderte også prosjekter som *Tilbakestrøm*, internasjonalt kultursamarbeid med Øst-Island og senere Donegal i Irland. Gjennom vårt internasjonale kultursamarbeid har en

rekke kunstnere, kulturarbeidere, kreative unge og kulturorganisasjoner fått muligheten til kulturutveksling med Øst-Island og Donegal. *Tilbakestrøm* har gitt en rekke unge kulturutøvere med røtter i Vesterålen, mulighet til å holde kontakten med Vesterålen gjennom å delta i felles prosjekter, og komme hjem med egne kulturprosjekter og samarbeidspartnere.

Slik startet MUSAM

I 1987-1988 ble det prøvet ut en ny modell for regionmusikerordningen, som førte til fast etableringen av MUSAM (Musikksamarbeidet i Vesterålen) i 1988. MUSAM ble løsrevet fra musikerstillinger, og kunne nå bruke midler til å igangsette tiltak og prosjekter i samarbeid med musikk skolene i Vesterålen.

Et utdrag av prosjekter i MUSAM gjennom 1990- og 2000-tallet

Helt fra starten av har MUSAM hatt fokus på kompetanseheving og arrangert kurs innenfor musikkfeltet. MUSAM etablerte også ungdomsorkester, som i mange år var et av MUSAM sine faste innsatsområder. *Multikulturverksted for ungdom* gikk også over mange år, og i 14 år ble *MUSAM-prisen* delt ut. *MUSAM-prisen* var en årlig musikkonkurranse for ungdom opp til 19 år som spilte klassisk musikk. Prosjektet *Folkemusikk* ble tatt fram igjen av MUSAM rundt tusenårsskifte, og bestod i å samle inn folkemusikk i Vesterålen for bokutgivelse. I dette prosjektet, som i likhet med diverse skriveprosjekter og filmprosjekter, har MUSAM og Kultursamarbeidet samarbeidet tett.

Slik startet Vesterålen friluftsråd

Etter initiativ fra Vesterålen turlag ble Vesterålen friluftsråd etablert som en 3-årig forsøksordning i 2003. Man fikk på plass en tredeling når det gjaldt finansiering mellom kommunene, Friluftsrådenes Landsforbund og Nordland fylkeskommune. Forsøket ble igangsatt i nært samarbeid med kulturkontorene, og viktige målgrupper skulle være barn og ungdom i Vesterålen. Man så også potensiale i et samarbeid mellom friluftsrådet og Vesterålen reiselivet. Etter den 3-årige forsøksordningen var erfaringene så positive at Vesterålen friluftsråd ble fast etablert. Spesielt ble det trukket fram at friluftsrådet nådde nye grupper, som f.eks. innvandrere og psykisk utviklingshemmede.

Et utdrag av prosjekter i Vesterålen friluftsråds første 10 år

Base camp for ungdom har vært arrangert siden oppstarten, og eksisterer også i dagens friluftsråd. I de første årene var det to store prosjekter rettet mot skole og barnehage; *Helsefremmende skole* og *Helsefremmende barnehage*. Aktivitetstiltak med innvandrere som målgruppe har også vært i fokus gjennom det mangeårige prosjektet *Flerkulturell friluftsliv i Vesterålen*. Tilretteleggingstiltak som *Karlegging av jakt- og fiskemuligheter*, *På tur i*

Vesterålen og Kyststi i Vesterålen var også viktige prosjekter. Vi nevner også det 3-årige prosjektet *Sprelske unga* som var et prosjekt som hadde fokus på innaktive barn og ungdom.

Erfaring fra 25 år med kultursamarbeid i Vesterålen

Boka *Kanten kan bli midten*, som Kultursamarbeidet gav ut i 2009, er på mange måter en historiebok om Kultursamarbeidet gjennom tekst, bilder og miniintervjuer. I boka skriver tidligere daglig leder i Kultursamarbeidet, Erik Bugge, at det ikke skal underslås at regionalt samarbeid opererer i et krevende farvann. Erik nevner fem områder som lett kan bli til undervannsskjær og grunner. Han mener at når Kultursamarbeidet har eksistert gjennom så mange år, kan det ha noe med hvordan man har funnet måter å takle disse utfordringene på:

1. Beslutninger

Noen ganger krever beslutninger innefor det regionale samarbeidet beslutninger på flere forvaltningsnivå. Da er det avgjørende at informasjonen når fram til de som skal ta beslutninger. En styrke for Kultursamarbeidet har vært politisk og administrativ sentralitet. Det er hovedutvalgsleder/formannskapsmedlem som representerer kommunene i kulturutvalget, og en av ordførerne leder utvalg. Lederstillingen er lokalisert til regionrådet og i nær kontakt med rådets administrative og politiske ledelse. I tillegg møtes kultursjefene og daglig leder for Kultursamarbeidet jevnlig i kultursjefskollegiet.

2. Informasjon

Regionale ordninger og tiltak kan ha noe diffust og fjernt over seg selv for kommunale politikere. Informasjon må gjennom flere ledd og engasjementet svekkes etter hvert som avstanden til avsender forlenges. Det er heller ikke alltid så tydelig hvem som står bak, når det i informasjonen står .. *i samarbeid med...* Nøkkelen for å nå fram med informasjon er å sørge for involvering og deltakelse i regionale prosjekter og tiltak blant Vesterålens befolkning.

3. Rolleavklaring

Er rollene uklare, kan også ansvarsforholdet og engasjementet bli uklart. For kulturlivet er kommunegrensene mindre tydelige enn innenfor andre områder. Det frivillige kulturlivet har tradisjon for å krysse kommunegrensene og ikke bry seg særlig mye om dem. Dette påvirker politikerne som styrer samarbeidet, og vi har på kulturområdet hatt en type politikere i Vesterålen som oppfatter at de har en regional rolle og vurderer ut fra en regional horisont. Det som er bra for Vesterålen er også godt for egen kommune. Forutsetningen er selvsagt at alle samarbeidende kommuner på sikt får like mye igjen.

4. Lokaliseringsspørsmål

Torpedoen under regionale samarbeidsordninger er ofte lokaliseringsspørsmål. Hvor skal kontoret, prosjektstillingen eller institusjonen lokaliseres? Det ser ut til å være aksept for at Kultursamarbeidet er knyttet til regionrådets sekretariat på Sortland. Dette med begrunnelse i at det er fonuftig å samle den regionale kompetansen i en sterk og fleksibel enhet for kulturutvikling. I Vesterålen kulturutvalg har man nesten aldri diskutert eller tatt initiativ til lokalisering av større kulturinstitusjoner. Det har utviklet seg en romslighet blant politikerne i utvalget og i kommunene, i forhold til etablering av større kulturinstitusjoner/-prosjekter i ulike deler av regionen.

5. Døgnflueproblemer

Prosjekt kommer fra latin og betyr utkast. Det kjennetegnes først og fremst av at noe har en begynnelse og slutt. Bortsett fra faste ordninger som MUSAM, sceneinstruktøren, og friluftsrådet, er svært mye av Kultursamarbeidets arbeid prosjektbasert. Siden det aller meste av det som settes i gang ikke støtter seg på faste budsjettposter, risikerer man at tiltakene blir døgnfluer. Prosjektarbeid gir stor fleksibilitet, men har også åpenbare svake sider ved at virkningene kan bli lite varig. En annen side ved prosjektmakeriet er at de glimter til i øyeblikket med noen få entusiaster i media, mens andre som bærer hverdagslasset ikke kommer til syne. Dette har Kultursamarbeidet forsøkt bøte på ved å bruke felles bilder eller metaforer for å samle forskjellig type innsats. Det startet allerede i 1993 da Vesterålen var invitert til å markere barnekultur under Festspillene i Nord-Norge med flere hundre barn. Markeringen fikk navnet *Barndom i flo og fjære*. Og i de senere tiår er det *Golfstrømmen* som et språklig bilde som har inspirert mange regionale kulturprosjekter.

Kultursamarbeidet har forsøkt å utvikle strategier for å håndtere det spenningsfeltet som interkommunalt samarbeid befinner seg i. Det er et spenningsfelt, men like mye et mulighetsfelt. Seilingsmerkene for å operere i dette farvannet kan, som det er gjort rede for ovenfor, oppsummeres slik: politisk og administrativ sentralitet, stor involvering og deltakelse, bevissthet om samarbeidstradisjoner, politisk raushet og bruk av felles bilder.

Dagens organisering

Politisk

Vesterålen regionråd er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Andøy, Bø, Hadsel, Lødingen, Sortland og Øksnes, og er organisert etter dagens Kommunelov § 27. Regionrådet er øverst politisk organ med 18 medlemmer, og består av ordfører, varaordfører og en representant for opposisjon (som også er medlem av formannskapet) fra hver eierkommune. Regionrådet har et arbeidsutvalg som består av de 6 ordførerne. Regionrådet har også fagutvalg for de prioriterte samarbeidsområdene kultur, reiseliv og kompetanse. Fagutvalgene er ulikt sammensatt.

Administrativt

Sekretariatsleder er administrativ leder og øverst ansvarlig for økonomi- og arbeidsgiverfunksjonen i Vesterålen regionråd. Ledergruppa består av sekretariatsleder, daglig leder Kultursamarbeidet, daglig leder RKK og reiselivssjefen. Avdelingslederne er delegert budsjett-, økonomi- og personalansvar for sine avdelinger. Daglig leder i Kultursamarbeidet er i dag nestleder i Vesterålen regionråd. Det avholdes jevnlig ledermøter i ledergruppa og jevnlig personalmøter for alle ansatte i Vesterålen regionråd (fellesmøte for hele organisasjonen).

Administrasjonen i Vesterålen regionråd er samlokalisert i Rådhusgata 11 (ikke RKK). 8 års uoppsigelig kontrakt på leie av lokaler ble inngått mellom Vesterålen regionråd og Sigurd Pedersen Eiendom AS fra juni 2018. Utgifter til leie av lokaler, samt fellesutgifter i forbindelse med disse arealene, fordeles etter bruk mellom avdelingene. Kultursamarbeidet,

MUSAM og Vesterålen friluftsråd betaler for de arealene vi disponerer, samt at det er utgiftsfordeling på fellesarealene.

Sekretariatet leverer i dag tjenester innefor post/arkiv, økonomi og personal til Kultursamarbeidet, MUSAM og Vesterålen friluftsråd (ikke betalingstjeneste). Det er Sortland kommune som er vertskapskommune og leverer tjenester innenfor IKT, lønn og økonomi til Vesterålen regionråd (ikke betalingstjeneste). I tillegg yter vertsskapskommunen driftskreditt til regionrådets løpende drift. Sortland kommune leverer også tjeneste innenfor renhold (betalingstjeneste som fordeles mellom avdelingene).

Kultursamarbeidet: oppgaver, administrative ressurser og driftstilskudd fra deltakende kommuner

Kultursamarbeid i Vesterålen hører organisatorisk under Vesterålen regionråd. Samarbeidet er forankret i en avtale mellom eierkommunene. Organisatorisk hører MUSAM og Vesterålen friluftsråd under Kultursamarbeidet, men det er egne avtaler mellom eierkommunene for disse samarbeidsområdene. Vedtektene ble sist endret i 2017, og gir noen rammer for driften av Kultursamarbeidet (avtalene for MUSAM og Vesterålen friluftsråd ble ikke revidert i 2017).

Kultursamarbeidet har 4 faste ansatte fordelt på 2,8 årsverk:

- Kultursamarbeidets administrasjon 1,5 årsverk (daglig leder og prosjektmedarbeider)
- MUSAM 0,3 årsverk (MUSAM-koordinator)
- Vesterålen friluftsråd 1 årsverk (daglig leder Vesterålen friluftsråd)

Det politiske utvalget for Kultursamarbeidet er Vesterålen kulturutvalg. Vesterålen kulturutvalg er underlagt regionrådet med rådets arbeidsutvalg som styre. Utvalget består av en politiker fra deltakerkommunene Andøy, Bø, Hadsel, Sortland og Øksnes, og ledes av en av ordførerne fra arbeidsutvalget. Lødingen kommune gikk ut av avtalen om Kultursamarbeidet 31.12.2015, men beholdt sin eierandel i MUSAM og Vesterålen friluftsråd.

Kultursamarbeidets sekretariat

Vedtektene beskriver formålet:

Kultursamarbeidet i Vesterålen skal bidra til bevisstgjøring og bruk av regionens kulturarv, og til at nye impulser og tanker prøves ut og vurderes i regionen. Utgangspunktet skal være regional identitet og de kvalitative sidene ved å vokse opp og bo i Vesterålen.

En viktig oppgave for Kultursamarbeidet, er å drive nettverkene innenfor de ulike fagfeltene i kultursektoren. Disse nettverkene skal være en faglig arena for utvikling, erfaringsutveksling og forankring. Nettverkene for MUSAM og Vesterålen friluftsråd er regulert i avtalene, mens kultursjefskollegiet ikke er omtalt i vedtektene for Kultursamarbeidet. I tillegg er det etablert arbeidsgrupper for de største prosjektene.

Dagens arbeidsoppgaver

Daglig leder:

- Overordnet ansvar for Kultursamarbeidets avdeling, herunder budsjett-, økonomi- og personalansvar
- Planlegging og gjennomføring av prosjekter i Kultursamarbeidet. Herunder utvikling og ledelse av eksisterende og nye prosjekter, samt søke eksterne midler og utføre nødvendig rapportering
- Saksbehandling, samt sekretariatfunksjon for Vesterålen kulturutvalg
- Planlegging og gjennomføring av møter i kultursjefskollegiet
- Årsplanlegging og årsrapportering for Kultursamarbeidet. Samt 4-årig strategiplan
- Lokal koordinator for sceneinstruktøren
- Samarbeid med ulike forvaltningsnivå i kommunene og frivillige organisasjoner i de aktivitetene/prosjektene som krever det. Samt ulike nettverk, blant annet Nordland fylkeskommune og Norsk kulturforum.

Prosjektmedarbeider:

- Månedlig regional kulturkalender
- Nettstedet Kunst i Vesterålen
- Bistå daglig leder i administrative oppgaver

Kultursamarbeidets prosjekter i 2018 var Artist in Residence, Laterna Magica, Filmfokus/Filmkurs, Den kulturelle spaserstokken, Folkemusikk inn i framtiden, KulTur (Kultur- og Naturuka), Kunst i Vesterålen, Between the Waters (internasjonalt samarbeid), Ung kulturstrøm, Digital slektsdatabase og Kulturkonferansen 2018 (jubileumsmarkering).

Dagens finansiering

I 2018 var kommunenes andel i Kultursamarbeidets driftsregnskap kr 1 410 000,-, fordelt etter innbyggertall i de enkelte kommunene. Det vil si kr 46 pr. innbygger. I følge vedtektene er det eierkommunene som skal dekke utgifter til drift av fagavdelingenes administrasjon og fagutvalgenes møtevirksomhet.

Prosjektregnskapene kommer i tillegg til driftsregnskapet. Prosjektene finansieres av eksterne prosjektmidler, og egen arbeidsinnsats utgjør ofte egenandelen i prosjektene. Eksterne prosjektmidler utgjorde 56 % av den totale omsetningen i prosjektene i 2018. Antall prosjekter, omsetning og eksterne tilskudd vil variere noe fra år til år.

Vesterålen friluftsråd

Vesterålen friluftsråd ble etablert som et fast samarbeid i 2006, etter en vellykket forsøksperiode fra 2003-2006.

Avtalen mellom kommunene beskriver formål, arbeidsoppgaver og samarbeidsutvalget (utdrag):

Formål og arbeidsoppgaver:

Vesterålen friluftsråd skal i samarbeid med medlemskommunene, andre offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner arbeide for:

- a. økt forståelse for friluftslivets betydning, bedre friluftskultur og utbredelse av friluftslivet.
- b. å sikre og utvikle regionens friluftsmuligheter
- c. å forvalte, drifte og vedlikeholde turløyper og friluftsområdet.

Friluftsrådet skal gjennomføre konkrete aktivitets- og informasjonstiltak i samarbeid med kommunene og andre aktører. Rådet skal bidra til å samordne innsatsen fra ulike aktører, og i egen regi utføre prosjektrettede fellesoppgaver.

Samarbeidsutvalget:

Det oppnevnes et samarbeidsutvalg med representanter for de seks kommunene samt Vesterålen turlag. Samarbeidsutvalget ledes av en representant fra Vesterålen kulturutvalg.

Samarbeidsutvalget skal ha følgende oppgaver:

- a. å være en faglig ide- og ressursgruppe for daglig leder
- b. i samarbeid med daglig leder å legge opp årlige arbeidsplaner
- c. å virke som kontaktledd mellom kommunene og i forhold til den enkelte kommune
- d. å godkjenne forslag til årsrapporter

Dagens arbeidsoppgaver

- Planlegging og gjennomføring av møter i arbeidsutvalget (samarbeidsutvalg)
- Planlegging og gjennomføring av prosjekter i Vesterålen friluftsråd. Herunder utvikling og ledelse av eksisterende og nye prosjekter, samt søke eksterne midler og utføre nødvendig rapportering
- Budsjett- og regnskapsarbeid, årsplanlegging og årsrapportering i Vesterålen friluftsråd
- Samarbeid med ulike forvaltningsnivå i kommunene og frivillige organisasjoner i de aktivitetene/prosjektene som krever det. Samt samarbeid med Nordland fylkeskommune og Friluftsrådernes Landsforbund
- Forvaltning av friluftsområder/turløyper som ligger under Vesterålen friluftsråd

Vesterålen friluftsråds prosjekter i 2018 var Base camp Skogsøya, Nærmiljøanlegg, Utstyr, Friluftsskoler, Skiltprosjektet, TellTur og KulTur.

Dagens finansiering

I 2018 var kommunenes andel i Vesterålen friluftsråds driftsregnskap kr 333 450,-, fordelt etter innbyggertall i de enkelte kommunene. Det vil si kr 10 pr. innbygger. Nordland fylkeskommune gav driftsstøtte på kr 192 637, og Friluftsrådets Landsforbund gav driftsstøtte på kr 330 000 (medlemskontigenten i FL utgjør kr 42 402).

Prosjektregnskapene kommer i tillegg til driftsregnskapet. Prosjektene finansieres av eksterne prosjektmidler, og egen arbeidsinnsats utgjør ofte egenandelen i prosjektene. Eksterne prosjektmidler utgjorde 42 % av den totale omsetningen i prosjektene i 2018. Antall prosjekter, omsetning og eksterne tilskudd vil variere noe fra år til år.

MUSAM

Avtalen mellom kommunene beskriver arbeidsoppgaver og samarbeidsutvalget (utdrag):

Arbeidsoppgaver:

- a. ta initiativ til og organisere regionale kurs o.a. i samarbeid med musikkskolene. Målgruppen er særlig viderekomne musikkskoleelever, instruksjon på spesielle instrumenter, nøkkelpersoner innen frivillig musikkliv og musikkskolelærere.
- b. organisere samspillgrupper der distriktmusikere og kommunalt ansatte musikere får anledning til å vedlikeholde et profesjonelt utøvernivå.
- c. hjelpe fram nye initiativ innen frivillig musikk samarbeid.
- d. drift av desentralisert «regional musikkskole» som supplement til de kommunale musikkskolene.
- e. være et forum for musikkfaglig og musikkpolitisk samarbeid.(f. eks samarbeid om lærerstillinger o.a.).

Samarbeidsutvalget:

Det opprettes et samarbeidsutvalg bestående av musikkskolerektorene/ musikkledere i hver av de samarbeidende kommunene.

Samarbeidsutvalget skal ha følgende oppgaver:

- a. i samarbeid med regional musikkleder å legge opp og godkjenne halvårsvis arbeidsplaner for virksomheten.
- b. å virke som kontaktledd mellom MUSAM og den enkelte kommune. Hvert samarbeidsutvalsmedlem har ansvaret i sin kommune.
- c. å avgi innstilling til kommunene om budsjett for ordningen. Budsjettet vedtas av det enkelte kommunestyre.
- d. å godkjenne årsmeldinger og regnskap.

Avtalen til MUSAM er fra etablering i 1988 da kulturskolene het musikkskoler. Når det gjelder samarbeidsutvalget, så inkluderer det også i dag lederen av MDD-linja ved Sortland videregående skole.

Dagens arbeidsoppgaver

- Planlegging og gjennomføring av møter i MUSAM-kollegiet (samarbeidsutvalg)
- Planlegging og gjennomføring av prosjekter i MUSAM. Herunder utvikling og ledelse av eksisterende og nye prosjekter, samt søke eksterne midler og utføre nødvendig rapportering
- Budsjett- og regnskapsarbeid, årsplanlegging og årsrapportering i MUSAM
- Samarbeid med ulike forvaltningsnivå i kommunene og frivillige organisasjoner i de aktivitetene/prosjektene som krever det.

MUSAMs prosjekter i 2018 var MUSAM-fest, Fordypningstilbud og Folkemusikk inn i framtiden. Kurs og fagdag gikk ut i 2018 på grunn av MUSAM-festen (jubileumsmarkering).

Dagens finansiering

I 2018 var kommunenes andel i MUSAMs driftsregnskap kr 320 112,-, likt fordelt mellom de enkelte kommunene. Det vil si kr 10 pr. innbygger.

Prosjektregnskapene kommer i tillegg til driftsregnskapet. Prosjektene finansieres av eksterne prosjektmidler, og egen arbeidsinnsats utgjør ofte egenandelen i prosjektene. Eksterne prosjektmidler utgjorde 22 % av den totale omsetningen i prosjektene i 2018. Antall prosjekter, omsetning og eksterne tilskudd vil variere noe fra år til år.

Scenestruktørordningen

Avtalen beskriver arbeidsoppgaver (utdrag):

Stillingen og oppgaver

100 % stilling som scenestruktør i Vesterålen. Scenestruktøren er en del av et fylkeskommunalt nettverk for scenestruktører. Instruktøren skal derfor kunne arbeide i hele nettverket. Scenestruktørens primære arbeidsområde er imidlertid regionen hvor scenestruktøren er stasjonert og kommunene som deltar i samarbeidet.

Arbeidsoppgavene er instruksjon i scenekunstprosjekt, men det kan også i tillegg være tekniske tilrettelegging, dramaturgisk bistand, ideutvikling og kursing i ferdigheter i teaterfeltet. Scenestruktøren arbeider i teaterlag, foreninger, skoler og med prosjekter i samarbeid med forskjellige regionale kunst- og kulturaktører. I skolen er scenestruktøren et supplement til læreren.

Avtalepartnere

Nordland fylkeskommune og kommunene Andøy, Bø, Hadsel, Lødingen, Sortland og Øksnes.

Arbeidsgiveransvaret

Det er Nordland fylkeskommune som har budsjett-, økonomi- og arbeidsgiveransvaret.

Regional koordinator

En lokal koordinator for scenestruktøren oppnevnes kommunene imellom.

Vertskommuneforpliktelser

En av de samarbeidende kommunene er vertskommune og stiller kontor til scenestruktøren til disposisjon, samt dekker kontorutgifter.

Det er daglig leder i Kultursamarbeidet som er lokal regional koordinator for sceneinstruktøren i Vesterålen. Sceneinstruktøren jobber etter halvårsplaner, som blant annet tas opp i kultursjefskollegiet. Instruktørens kontor er samlokalisert med Vesterålen regionråd, og det er Sortland kommune som er vertskommune og dekker vertskommuneforpliktelsene.

Dagens finansiering

Stillingen finansieres med 50 % fra Nordland fylkeskommune og 50% fra de deltagende kommunene. I 2018 var kommunenes andel kr. 347 890,-, fordelt etter innbyggertall. Det vil si kr 10 pr. innbygger.

Kultursamarbeidet i Vesterålen har en koordinatorrolle for sceneinstruktøren, mens arbeidsgiveransvaret ligger hos Nordland fylkeskommune. I denne sammenheng må det ta stilling til om denne koordinatorrollen fortsatt skal ligge til Kultursamarbeidet i en framtidig organisering.

Alternative modeller for organisering/samarbeid

Den nye kommuneloven gir mulighet til å organisere tjenestesamarbeid som Kultursamarbeidet på ulike måter:

- Kapittel 19 Kommunalt oppgavefellesskap
- Kapittel 20 Vertskommune:
 - § 20-2 Administrativt vertskommunesamarbeid
 - § 20-3 Vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd

Kultursamarbeidet er i dag organisert som en avdeling under Vesterålen regionråd, og inneholder egen aktivitet, samt at MUSAM og Vesterålen friluftsråd er organisatorisk underlagt Kultursamarbeidet. Vi skiller samarbeidstjenestene Kultursamarbeidet, MUSAM og Vesterålen friluftsråd økonomisk og arbeidsmessig.

I omorganiseringen som er igangsatt, må vi vurdere om MUSAM og Kultursamarbeidet skal være selvstendig i forhold til hverandre, eller knyttet til hverandre organisatorisk. Vi må også vurdere hva som skal være innholdet i hver av de 3 tjenestesamarbeidene. Hvilke tjenester skal samarbeidene leverer til kommunene/innbyggerne i framtiden? Det er viktig å ta vare på det som er bra i et historisk perspektiv, men også et behov for å vurdere samarbeidstjenestene i et fremtidsperspektiv.

IKS, AS eller samvirke er også alternative organisasjonsformer for interkommunalt samarbeid, men ansees ikke som aktuelle for Kultursamarbeidet.

Kommunalt oppgavefellesskap

Hovedtrekk:

- To eller flere kommuner kan sammen opprette et kommunalt oppgavefellesskap for å løse felles oppgaver
- Den enkelte deltakeren i et kommunalt oppgavefellesskap har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av oppgavefellesskapets forpliktelser
- Representantskapet* er det øverste organet i et kommunalt oppgavefellesskap. Samtlige deltakere skal være representert med minst ett medlem i representantskapet. Hvert kommunestyre velger selv sine medlemmer og minst like mange varamedlemmer. Hvis ikke noe annet er fastsatt i samarbeidsavtalen, velger representantskapet selv sin leder og nestleder. Representantskapet kan selv opprette andre organer til styring av oppgavefellesskapet. Representantskapet velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til slike organer.
- Når det opprettes et oppgavefellesskap, skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom alle deltakerne i oppgavefellesskapet. Samarbeidsavtalen skal fastsette:
 - a) oppgavefellesskapets navn
 - b) om oppgavefellesskapet er et eget rettssubjekt
 - c) hvor mange medlemmer den enkelte deltakeren skal ha i representantskapet
 - d) hvilke oppgaver og hvilken myndighet som er lagt til oppgavefellesskapet
 - e) deltakernes innskuddsplikt og plikt til å yte andre bidrag til oppgavefellesskapet
 - f) den enkelte deltakerens eierandel i oppgavefellesskapet og ansvarsandel for fellesskapets forpliktelser hvis ansvarsandelen avviker fra eierandelen
 - g) om oppgavefellesskapet skal ha myndighet til å ta opp lån
 - h) hva oppgavefellesskapet skal rapportere til deltakerne om
 - i) hvordan deltakerne kan tre ut av oppgavefellesskapet
 - j) hvordan oppgavefellesskapet skal oppløses, blant annet hvem som skal ha ansvaret for at oppgavefellesskapets arkiver blir oppbevart etter at oppgavefellesskapet er oppløst.

Ved valg av organisering etter kapittel 19 vil arbeidsgiveransvaret ligge hos oppgavefellesskapet. For å kunne påta seg forpliktelser ovenfor tredjepart, må oppgavefellesskapet være eget rettssubjekt.

*Representantskapet er et folkevalgt organ (§5-1 i den nye Kommuneloven)

Vertskommune

Hovedtrekk:

- Når et vertskommunesamarbeid opprettes, skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet. Samarbeidsavtalen skal inneholde bestemmelser om:
 - a) deltakerne i samarbeidet
 - b) hvem av deltakerne som er vertskommune
 - c) hvilke oppgaver og hvilken myndighet som skal legges til vertskommunen
 - d) når oppgaver og myndighet skal overføres
 - e) hvilke av vertskommunens vedtak deltakerne skal underrettes om
 - f) hvordan det økonomiske oppgjøret mellom samarbeidskommunene og vertskommunen skal foregå

- g) hvordan deltakerne kan tre ut av samarbeidet
- h) hvordan samarbeidet skal oppløses
- i) annet som etter lov skal fastsettes i avtale

- Avtaler om vertskommunesamarbeid med felles nemnd skal også inneholde bestemmelser om hvor mange medlemmer den enkelte deltakeren skal ha i nemnda.
- Kontrollutvalget i vertskommunen fører kontroll med virksomheten i vertskommunen på vegne av alle deltakerne i vertskommunesamarbeidet.
- Klagebehandling vil være ulikt i et administrativt vertskommunesamarbeid og i et vertskommunesamarbeid med folkevalgt nemnd

Ved valg av organisering etter kapittel 20 vil arbeidsgiveransvaret ligge hos kommunaldirektøren i vertskommunen. Det økonomiske forpliktelsene må avklares i samarbeidsavtalen.

§ 20-2 Administrativt vertskommunesamarbeid

En kommune (samarbeidskommune) kan avtale med en annen kommune (vertskommune) at vertskommunen skal utføre oppgaver og treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning.

Kommunestyret delegerer selv myndighet til å treffe vedtak som er nevnt i første ledd, ved å instruere kommunedirektøren i egen kommune om å delegere myndigheten til kommunedirektøren i vertskommunen.

Folkevalgte organer i vertskommunen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet i saker der myndigheten er delegert etter andre ledd.

§ 20-3 Vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd

Kommuner som deltar i et vertskommunesamarbeid, kan avtale å opprette en felles, folkevalgt nemnd i vertskommunen.

Deltakerne kan gi nemnda myndighet til å treffe vedtak i alle typer saker hvis ikke noe annet følger av lov. Det skal skje ved at kommunestyrene selv delegerer den samme myndigheten til nemnda. Nemnda kan gi kommunedirektøren i vertskommunen myndighet til å treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning.

Hver av deltakerne i samarbeidet skal være representert med to eller flere medlemmer i nemnda. Nemnda velger selv leder og nestleder blant sine medlemmer. Det kan fastsettes i samarbeidsavtalen at vervene som leder og nestleder skal gå på omgang mellom deltakerne.

Bestemmelsene for utvalg gjelder på tilsvarende måte så langt de passer.

Folkevalgte organer i vertskommunen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet i tilfeller der samarbeidskommunen har delegert myndighet til vertskommunen etter andre ledd.

Anbefalt framtidig organisering av Kultursamarbeidet

De 5 faktorene som tidligere daglig leder Erik Bugge trakk fram i forhold til historien til Kultursamarbeidet, er viktig å ha med seg når framtidig organisering skal diskuteres. Samtidig må vi ta hensyn til status i dag, i tillegg til å ha et framtidsperspektiv.

Kulturmeldingens framtidsanalyse

Følgende hovedfunn i framtidsanalysen Kulturdepartementet har fått utarbeidet, og som er grunnlaget for det som er skrevet om utviklingstrekk i Kulturmeldingen, er høyst relevant når innhold og organisering av Kultursamarbeidet skal vurderes:

Kulturens rolle i samfunnet blir viktigere. Samfunnet utvikler seg fra i stor grad å være et stort fellesskap til å bli mange små. Mennesker møtes fysisk i mindre grad enn før, og prosentdelen av unge som er ute med venner, går ned. Mindre fysisk samvær intensiverer utviklingen i retning av små fellesskap og digitale ekkokammer. Samtidig er norsk nærings- og arbeidsliv i starten av en større omstilling, blant annet drevet av den teknologiske utviklingen. Læring og skaperkraft blir viktigere i samfunnet for å lykkes med denne omstillingen, og kultursektoren kan medvirke positivt til dette.

Kulturbruken til publikum er i endring, og det forventes at finansieringen bli mer utfordrende. Holdninger i befolkningen til offentlig støttet kultur er avhengig av om en er kulturbruker eller ikke. Mens hver fjerde kulturbruker er negativ eller nøytral til offentlig støttet kultur, er nær halparten av ikke-brukere det.

Norsk språk og kultur møter sterkere konkurranser fra internasjonale aktører. Plattformselskap som Google, Facebook, Amazon, Netflix og Spotify oppnår stadig mer makt.

Ulike publikummere blir motivert til kulturbruk av ulike årsaker, og kulturaktiviteten til publikum tar nye former (Meld. St. 8 (2018-2019), kapittel 3).

Organisering

Kultursamarbeidets formål er å bidra til bevisstgjøring og bruk av regionens kulturarv, og til at nye impulser og tanker prøves ut og vurderes i regionen. Utgangspunktet skal være regional identitet og de kvalitative sidene ved å vokse opp og bo i Vesterålen.

Hva er innholdet i tjenesten kultur? Det kan det være forskjellig syn på hva et interkommunalt samarbeid innenfor kultursektoren skal inneholde, og over tid vil detaljer i innholdet endre seg i takt med generell utviklingstrekk innenfor fagfeltet. Nå man sammenligner seg med andre kommunale sektorer, er kultur ikke en klar definert tjeneste som er enkel å formulere i en avtale. Vi mener derfor at det i et framtidig kultursamarbeid må være en fortsatt sterk regional forvaltning, slik at alle eierkommunene til en hver tid er med på å beslutte retning og

innhold i tjenesten. Erfaringene fra et langt kultursamarbeid viser at regional forankring er en av suksesskriteriene, og vi anbefaler derfor å ha en slik forankring også i framtiden. Fordi tjenesten er vanskelig å definere, vil det være lite hensiktsmessig å organisere Kultursamarbeidet i et administrativt vertskommunesamarbeid.

Det vil være mulig å organisere Kultursamarbeidet i et vertskommunesamarbeid med folkevalgt nemnd. Vi ser imidlertid noen begrensninger ved å velge en slik organisering. Det vil være usikkert i forhold til å få enkelte typer eksterne tilskudd til prosjekter. Noen tilskuddsgivere kan kreve at vi som organisasjon må kunne forplikte oss overfor dem som tredjepart for å kunne motta tilskudd. I slike tilfelle vil ikke vertskommunesamarbeid være riktig framtidig organisering. Kultursamarbeidet er i dag organisert slik at aktiviteten er finansiert av eksterne tilskudd, så vi er avhengig av det dersom aktiviteten også skal organiseres slik i framtiden. Det vil ikke være mulig på nåværende tidspunkt å vite om noen av framtidig tilskuddsgivere vil kreve det, og vi anser det derfor som usikkert rundt tilgang til eksterne tilsudd. Det å ikke være tilknyttet en kommune i et vertskapssamarbeid, vil dessuten øke organisasjonens selvstendighet og regionale perspektiv som erfaringene tilsier er viktig for Kultursamarbeidet.

Vi ser også på det som viktig å sikre faglig innflytelse i en framtidig organisering. Det vil fortsatt være hensiktsmessig å ha en nær tilknytning mellom kultursamarbeidet og den enkelte kultursjef i kommunene. Et lite regionalt samarbeid med få ressurser vil være avhengig av den enkelte kommune med hensyn til ressurser og nettverk for å kunne gjennomføre regionale prosjekter. Det er derfor viktig å ha faglig innflytelse på innholdet i et regionalt samarbeid. Vi ser begrensninger i forhold til å organisere Kultursamarbeidet i et vertskommunesamarbeid i forhold til å legge til rette for faglig innflytelse i organisasjonen.

Med bakgrunn i ovennevnte momenter, så anbefaler vi at Kultursamarbeidet organiseres som et kommunalt oppgavefellesskap i framtiden. Utfra erfaringer ser vi at Kultursamarbeidet og MUSAM har jobbet tett og delvis i felles prosjekter, så vi anbefaler at disse to avtalene forenes i en framtidig organisasjon. Dette begrunnes også i forhold til dagens stillingsressurs i MUSAM som er på 30 %. Med en liten stillingsressurs på MUSAM, vil det også i framtiden være mest hensiktsmessig å organisere MUSAM under Kultursamarbeidet. Det begrunnes også i forhold til at kulturskolene i kommunene er organisert som en del av kulturavdelingen, og det vil være naturlig at dette også gjøres regionalt.

Vi anbefaler at Vesterålen friluftsråd ikke lengre er knyttet organisatorisk til Kultursamarbeidet, men organiseres som et eget kommunalt oppgavefellesskap i framtiden. Selv om vi i dag samarbeider om ett prosjekt, jobber vi mest med hvert vårt fagfelt. Arbeidet med friluftsliv i kommunene er forskjellig organisert, og det er ulikt hvor mye ressurser hver enkelt kommune setter av til dette fagområdet. Å styrke friluftsrådets rolle i et folkehelseperspektiv vil bli enda mer viktig i framtiden. Der vil Vesterålen friluftsråd kunne spille en viktig rolle på vegne av kommunene, og blant annet være i stand til å løse flere oppgaver på vegne av kommunene dersom det legges til rette for det fra eierkommunene. Det er derfor hensiktsmessig at friluftsrådet organiseres i en selvstendig organisasjon som gir muligheter til å videreutvikle organisasjonen i takt med nasjonale føringer. Dette er også i tråd med Friluftsrådernes Landsforbund (FL) som anbefaler friluftsrådene i Norge å organisere seg som kommunale oppgavefellesskap i framtiden. Det er Klima- og miljødepartementet som gjennom FL gir tilskudd til friluftsmål, og som setter krav til selvstendighet. I dag er det ett friluftsråd i Norge som er organisert som vertskommunesamarbeid. Denne organiseringen er avklart og godkjent som en forsøksordning av departementet. Hvorvidt friluftsråd organisert

som vertskommunesamarbeid vil bli godkjent som medlem i FL i framtiden, og kunne ta del i deres nettverk, faglig kompetanse og få mulighet til å søke tilskudd, er det pr. nå usikkerhet rundt.

I jubileumsboka trekkes politisk forankring som en av suksesskriteriene. Vi mener det fortsatt er viktig å sikre politisk forankring også i en framtidig organisering. Likevel anbefale vi i tillegg å styrke den faglig forankring. Dette kan f.eks. gjøres ved at representantskapet i et oppgavefelleskap setter sammen et underliggende styre bestående av politikere og kultursjefer (for kultursamarbeidet). I dagens friluftsråd er det f.eks. en politiker som leder utvalget, mens resterende representanter er ansatte i kommunene (og en representant fra Vesterålen turlag). Vi mener en lignende modell kan være aktuell for et styre i et oppgavefelleskap. For Vesterålen friluftsråd vil det i tillegg være viktig at Vesterålen turlag fortsatt får en lignende rolle som de har i dagens organisasjon.

Ressurser og oppgaver

For å kunne videreføre og videreutvikle Kultursamarbeidet i framtiden, må Kultursamarbeidet ha riktig kompetanse og tilstrekkelig ressurser for å møte dette kravet.

Vi anbefaler at eierkommunene øker sitt økonomisk bidrag til Kultursamarbeidet for å legge til rette for å utvikle samarbeidet. I dag bidrar kommunene med kr 56 pr. innbygger for Kultursamarbeidet og MUSAM, og vi foreslår at dette økes til kr 75 pr. innbygger i ny organisasjon (kr 14 for kultursamarbeidet og kr 5 for MUSAM). Kommunene bidrar med kr 10 pr. innbygger i dag til Vesterålen friluftsråd, og dette foreslår vi å øke til kr 20 pr. innbygger i ny organisasjon.

Det vil bli økt krav til kompetanse og ressurser i et kommunale oppgavefelleskap, sammenlignet med å være en avdeling under Vesterålen regionråd. Dette spesielt innenfor økonomi, lønn, personal, post/arkiv etc. Kompetanse som vi har hatt sentralt i sekretariatet og hos vertskapskommunen Sortland. Vi vurderer det som mulig å tilføre ny organisasjon nødvendig kompetanse og ressurser som i dag ligger i sekretariatet, men det vil være avgjørende at de nye organisasjonene får samme verskapskommune avtale som i dagens Vesterålen regionråd, inkludert IKT-tjenester.

Når det gjelder lokalene som det i dag er uoppsigelig kontrakt på, ser vi det som mulig for Kultursamarbeidet og Vesterålen friluftsråd å fortsette å leie her. Kostnadene er også i dag fordelt mellom de ulike avdelingene, og et nytt interkommunalt politisk råd kan framleie til evt. nye organisasjoner som tidligere var avdelinger i Vesterålen regionråd.

Ved å dele dagens Vesterålen regionråd i mindre enheter vil det gi noe endret krav til administrasjon og ledelse i Kultursamarbeidet. Det vil ikke være behov for daglig leder å delta oppover i organisasjonen blant annet i forhold til nestlederfunksjonen, deltakelse i ledergruppa og evt. saksbehandling i overordnet politiske utvalg. I tillegg vil det bli færre ansatte å lede, da vi foreslår at Vesterålen friluftsråd blir en egen organisasjon. Imidlertid må friluftsrådet påberegne å bruke mer ressurser på administrasjon i en selvstendig organisasjon, samt at administrativ kompetanse og evt. ressurser som nevnt ovenfor må tilføres. Det er ikke kartlagt hvor mye Kultursamarbeidet har brukt av sekretariatets kompetanse og ressurser, da dette ikke er en betalingstjeneste mellom avdelingene. Behovet har variert i fra år til år, men tjenestene

som er levert Kultursamarbeidet, ansees ikke å være en stor del av stillingene i sekretariatet. Innføring av arbeidsbesparende digitale verktøy de senere år har bidratt til at denne tjenesten er redusert. Det er først og fremst den faglige kompetansen som må erstattes.

De siste 5-10 årene har Vesterålen regionråd innført en rekke arbeidsbesparende digitale verktøy. Dette gjør at vi bruker mindre ressurser på administrative oppgaver i Kultursamarbeidet i dag, sammenlignet med for få år siden. Måten vi kommuniserer ut av organisasjonen har også endret seg mye. For få år siden var fasttelefon og brev de viktigste verktøyene vi hadde i kommunikasjon, mens i dag er det mobil, e-post, hjemmesider og sosiale medier som gjelder. Noe som er tidsbesparende og gjør at vi når fram til flere ved bruk av mindre ressurser. Dette er ikke enestående for oss, men en generell omstilling i arbeidslivet, drevet av den teknologiske utviklingen. Antagelig er vi helt i starten av hvordan arbeidslivet vil endre seg framover. Det vil stille krav til digital kompetanse og evne til omstilling i en framtidig organisasjon. Samtidig frigjør digitaliseringen ressurser vi kan bruke på andre oppgaver.

For å klare å utvikle Kultursamarbeidet videre, vil det være viktig å være en organisasjon som har et større fokus på utvikling og kompetanse. Spesielt vil kompetanse innenfor utvikling og gjennomføring av prosjekter, samt evnen til å bygge nettverk og samarbeidspartnere være viktig i framtiden. Dette mener vi må være prioriterte oppgaver i en ny organisasjon. Spesielt viktig er det å arbeide fram større prosjekter som skaper stort engasjement, og som berøre mange vesterålinger. Nettopp stor deltakelse i regionale prosjekter er trukket fram i jubileumsboka som en av suksesskriteriene. I mange år var Bokbussen flaggskipet i det regionale samarbeidet, fordi den var synlig i hele regionen og hadde mange brukere. I framtidens Kultursamarbeid må vi finne nye flaggskip som mange vesterålinger kan ta del i.

I Kultursamarbeidet har vi hatt fokus på oppgaver som best gjøres sammen, og som er vanskelig for den enkelte kommune å løse alene. Dette skal fortsatt være retningsgivende i framtiden. For MUSAM vil økt kompetanse i kulturskolene fortsatt være et viktig område å jobbe med, og det vil også være viktig at MUSAM arbeider målrettet med kulturskolene om å fremme kulturskolene som ressurscenter. For Vesterålen friluftsråd vil det fortsatt være viktig og øke forståelsen for friluftslivets betydning og sikre og utvikle friluftsmuligheter. De senere år har friluftsrådet hatt et stort fokus på merking og skilting. I årene framover vil derfor forvaltning og drift av turløyper og friluftsområder være en viktig oppgave. Innenfor forvaltning ligger det også et potensiale for å utvide dette ansvaret til friluftsrådet dersom eierkommunene ønsker det. Prosjekter og tiltak som er rettet mot barn og ungdom vil fortsatt være viktig for Kultursamarbeidet. Nasjonalt kommer nå en melding om barne- og ungdomskultur, som vil øke fokuset på denne målgruppa i framtidens kulturtilbud. Å nå nye grupper vil også være et mål for å nå målet om mangfoldig kultur. I Kulturmeldingen er kunst og kultur trukket fram som viktig forutsetning for ytringsfrihet og et velfungerende demokrati. Her kan kanskje Kultursamarbeidet i lag med bibliotekene i Vesterålen spille en rolle i framtiden? Vi foreslår at koordinatorrollen for sceneinstruktøren fortsatt legges til leder av Kultursamarbeidet i et kommunalt oppgavefelleskap.

Videre prosess

Denne utredningen legges fram for Vesterålen kulturutvalg i juni. Deretter legges det opp til en høring som gir mulighet for innspill. Innspillene behandles i Vesterålen kulturutvalg, og utvalget gir sin endelig anbefaling om framtidig organisering av Kultursamarbeidet til Vesterålen regionråds arbeidsutvalg.

Når beslutningen om framtidig organisering er tatt, må det jobbes videre med avtalen og mer detaljert innhold i det framtidige Kultursamarbeidet. Det foreslås at kultursjefskollegiene, MUSAM-kollegiene og friluftsrådets arbeidsutvalg deltar i dette arbeidet. Når de nye organisasjonene trer i kraft, anbefaler vi at arbeidet med en 4-årig strategi prioriteres.

Konklusjon

1. Kultursamarbeidet i Vesterålen organiseres som et kommunalt oppgavefelleskap
2. Kultursjefskollegiet oppnevnes som kulturutvalg for Vesterålen
3. En av ordførerne oppnevnes som leder for Vesterålen kulturutvalg
4. MUSAM organiseres under Vesterålen kulturutvalg
5. Vesterålen friluftsråd organiseres som et eget kommunalt oppgavefelleskap
6. Den kommunale egenandelen til Kultursamarbeidet i Vesterålen og Vesterålen friluftsråd reguleres etter følgende nøkkel:
 - Kultursamarbeidet fra kr 56 pr. innbygger til kr 75 pr. innbygger
 - Vesterålen friluftsråd fra kr 10 pr. innbygger til kr 20 pr. innbygger

Jonni Solsvik (sign.)
leder av Vesterålen kulturutvalg

Vibeke Suhr (sign.)
daglig leder Kultursamarbeidet

Juni 2019